

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJĄ

2014-02-28 Nr. 4D-2014/1-54

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2014-01-10 gavo X (toliau vadinama – pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Ministerija arba ministerija) pareigūnų veiksmų persiunčiant jo prašymą nagrinėti kitai institucijai.

2. Pareiškėjas skunde nurodė:

2.1. „2014-01-04 prašyme, adresuotame Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, prašiau išaiškinti: 1. Ar pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą pajamomis gali būti laikoma kūrybinės prastovos išmoka, išmokėta meno kūrėjui? [...] ministerija neteisingai traktavo, neva šis mano klausimas yra susijęs su mano prašymu dėl socialinės paramos. Faktiškai šiuo klausimu aš nekeliu jokių pretenzijų ar prašymų skirti ar neskirti man socialinę pašalpą. Tačiau ministerija vietoje to, kad kompetentingai ir operatyviai atsakytų į minėtą piliečiui rūpimą klausimą, užsiima biurokratizmu ir nepagrįstai persiuntė klausimą atsakyti Kauno savivaldybei [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „2. Taip pat ministerijos klausiau, ar tam, kad gaučiau socialinę pašalpą, aš privalau būti registruotas darbo biržoje, jei dirbu kūrybinį darbą turėdamas meno kūrėjo statusą bei vadovaudamasis teismo nutartimi esu rūpintojas ir slaugau vienišą giminaitę, kuriai nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis. [...] Iš klausimo esmės akivaizdu, kad tai taip pat susijęs klausimas su teisės aktų taikymu, į kurį ministerija pilnai kompetentinga atsakyti. Tai nėra asmens prašymas paskirti ar nepaskirti socialinę pašalpą.“

2.3. „[...] ministerijai buvo užduotas klausimas, kokių priemonių yra imamas, kad būtų padidinta socialinė pašalpa vieniems gyvenantiems asmenims. Ministerija ir ši klausimą, elgdamasi biurokatiškai, perdavė atsakyti savivaldybei. [...]“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo „įvertinti ministerijos veiksmus (neveikimą)“.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Ministerija skundo tyrimui 2014-02-12 pateikė Seimo kontrolieriui pareiškėjo 2014-01-04 prašymo, Ministerijos 2014-01-07 rašto Nr. (8.6-74)SD-80 ir Kauno miesto savivaldybės administracijos 2014-02-07 atsakymo Nr. (33.208)2-896 pareiškėjui kopijas.

5. Iš Ministerijos rašto (kopijos) turinio nustatyta, kad pareiškėjo prašymas, vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis, buvo persiūstas nagrinėti pagal kompetenciją Kauno miesto savivaldybės administracijai.

6. Pareiškėjas Ministerijos prašė paaiškinti, ar jam būtina registruotis darbo biržoje, kad gautų socialinę pašalpą, nes jam yra suteiktas meno kūrėjo statusas, be to, jis slaugo giminaitę ir yra pripažintas jos rūpintoju, prašė paaiškinti, ar kūrybinės prastovos išmoka yra įskaitoma į pajamas norint gauti socialinę pašalpą. Pareiškėjas Ministerijos prašė suteikti informaciją, kokių priemonių yra imamas, kad būtų padidintos socialinės pašalpos vieniems gyvenantiems asmenims.

7. Kauno miesto savivaldybės administracijos atsakyme į persiūtą pareiškėjo prašymą nurodyta, kad piniginė socialinė parama jam yra skiriama vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 4 punktu, nes jis registruotas Lietuvos teritorinėje darbo biržoje. Pagal šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 5 punktą piniginė socialinė parama pareiškėjui negali būti skiriama, nes jis pripažintas rūpintoju ne artimo savo giminaičio. Kauno miesto savivaldybės administracija informavo, kad į klausimus dėl kūrybinės prastovos pareiškėjui 2013-07-04 jau buvo pateiktas atsakymas.

Skundai reikšmingi teisės aktai

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintos *Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės*:

„6. Nagrinėdami asmenų prašymus, valstybės tarnautojai privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos, efektyvumo, subsidiarumo ir „vieno langelio“ principais, o teikdami asmenims informaciją – Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme (Žin., 2000, Nr. 10-236; 2005, Nr. 139-5008) nustatytais informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo ir pagalbos principais.

[...]

10. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.“

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1463 patvirtinti *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai*:

„7. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklos tikslai yra:

[...]

7.3. formuoti socialinės paramos politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą;

[...]

8. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, siekdama įgyvendinti jai nustatytus veiklos tikslus, atlieka šias funkcijas:

8.3.1. užtikrina piniginės socialinės paramos sistemos (socialinių pašalpų ir kompensacijų nepasiturintiems gyventojams, socialinės paramos mokiniams, išmokų vaikams bei socialinės paramos mirties atveju) funkcionavimą, reguliavimą ir tobulinimą;

8.3.2. analizuoja piniginės socialinės paramos būklę ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl jos tobulinimo;

8.3.3. teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl bazinės socialinės išmokos ir valstybės remiamų pajamų dydžių;

[...]

8.9.17. nagrinėja asmenų pranešimus, skundus ir prašymus, susijusius su ministru pavestomis valdymo sritimis, imasi reikiamų priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai; [...].“

Išvados

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Ministerija 2014-01-07 raštu Nr. (8.6-74)SD-80 persiuntė Kauno miesto savivaldybės administracijai pareiškėjo prašymą dėl Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo nuostatų taikymo, remdamasi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 10 punktu ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų 8.9.17 punktu.

11. Pažymėtina, kad Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 10 punkte reglamentuojami tie prašymų persiuntimo atvejai, kai institucija, gavusi asmens kreipimąsi, yra nekompetentinga spręsti prašyme išdėstytus klausimus. Iš pareiškėjo 2014-01-04 prašymo turinio matyti, kad jo keliami klausimai patenka į Ministerijos kompetenciją, nes Ministerija formuoja socialinės paramos politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, teikia Vyriausybei siūlymus dėl socialinių išmokų dydžių bei savo kompetencijai priskirtais klausimais nagrinėja pareiškėjų skundus.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas prašyme nekėlė klausimo dėl Kauno miesto savivaldybės pareigūno (-ų) veiksmų pagrįstumo skiriant / neskiriant jam piniginę socialinę paramą, tik prašė paaiškinti su pinigine socialine parama susijusius klausimus.

12. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, seka išvada, jog Ministerijos pareigūnai privalėjo išnagrinėti pareiškėjo prašymą dėl piniginės socialinės paramos klausimų ir neturėjo pagrindo persiųsti pareiškėjo prašymo Kauno miesto savivaldybės administracijai, juolab kad iš pareiškėjo skundo, pateikto Seimo kontrolieriui, turinio matyti, jog pareiškėjas jau ne kartą yra pats kreipęsis į Kauno miesto savivaldybės administraciją ir net inicijavęs teisminį procesą dėl šios savivaldybės priimtų sprendimų teisėtumo.

Seimo kontrolierius pažymi, kad, Ministerijai neatsakius į pareiškėjo prašymą, buvo pažeista jo teisė į tinkamą viešąjį administravimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Ši nuostata įpareigoja visas institucijas jų kompetencijai priskirtais klausimais veikti taip, kaip numato teisės aktai.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].

[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt.“ (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada).

13. Atsižvelgiant į nustatytus faktus ir teisinį reglamentavimą, pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigūnų veiksmų persiunčiant jo prašymą nagrinėti kitai institucijai pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrei Algimantai Pabedinskienei:

15.1. imtis priemonių, kad pareiškėjui į jo 2014-01-04 prašymą būtų atsakyta pagal ministerijai priskirtą kompetenciją;

15.2. užtikrinti, kad ateityje nagrinėjant asmenų prašymus būtų laikomasi teisės aktų reikalavimų.

Apie rekomendacijų vykdymą Seimo kontrolierių prašyčiau informuoti **iki 2014-04-01**.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas